

**OBIECTUL JURIDIC AL INFRAȚIUNII DE PROVOCARE ILEGALĂ
A AVORTULUI**

ANCUȚA ELENA FRANȚĂ*

Abstract

One of the most important issues concerning the illegal abortion induction is to establish what was the legislator's intention: to protect the fetus or to protect the pregnant woman. It is hard to find out an answer, because the two values are closely tight. Also, their positions are inconciliabile, beginning with the moment in which one of them is given more rights. Three major opinions have been formulated. The first of them considers that protecting the fetus is the main goal of criminalizing abortion. The second one appreciates that the law protects mostly the pregnant woman. The third affirms that the legislator is interested in both the fetus and the pregnant woman. We believe that, now, in Romania, the law protects mainly the pregnant woman, because abortion is permitted by simple request in the first fourteen weeks of pregnancy. So, it would be difficult to argue that the fetus is ignored in the first fourteen weeks of pregnancy, and suddenly becomes the main value. Still, we think that the legislator wants also to protect the fetus, but it is hard to give maximum protection to both the woman and the fetus. The ideal solution is to create a fragile equilibrium and to offer to the fetus and to the pregnant woman the maximum possible amount of rights at a certain moment.

Key-words: *abortion, pregnant woman, fetus, right to choose, right to life.*

Cuvinte cheie: *avort, femeie însărcinată, făt, libertatea de a alege, dreptul la viață.*

A determina obiectul juridic al infracțiunii de provocare ilegală a avortului înseamnă a stabili ce a dorit să protejeze legiuitorul prin incriminarea faptei de

---

* Asist. univ. drd., Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

provocare a avortului în afara anumitor condiții. Demersul este mai dificil decât determinarea obiectului juridic al altor infracțiuni¹.

Dificultatea provine în primul rând din specificul faptelor de provocare ilegală a avortului, care opresc cursul firesc al unei sarcini, dar, în același timp, pot să provoace vătămări fizice și/sau psihice femeii însărcinate. Astfel, este dificil de determinat ce se protejează în primul rând, pentru că o protecție mai mare acordată femeii însărcinate sau, dimpotrivă, fătului, atrage consecințe importante asupra celeilalte componente din relația femeie însărcinată-făt.

O a doua dificultate provine din faptul că legiuitorul român nu a precizat în mod oficial statutul pe care îl are fătul, din punctul de vedere al drepturilor care îi sunt recunoscute. Mai mult, în primele paisprezece săptămâni de sarcină, dacă sunt respectate condițiile legale, avortul se poate realiza fără nicio restricție. Practic, ne putem imagina că, într-o anumită perioadă de timp, de exemplu 1 an, toate femeile din România însărcinate până în paisprezece săptămâni decid să avorteze, fără ca cineva să le poată opri. În aceste condiții, este greu de stabilit dacă protecția produsului de concepție este avută în vedere de legiuitor.

Mai mult, documentele care stabilesc drepturile fundamentale ale omului în România nu precizează dacă fătul este sau nu considerat o persoană și dacă are drept la viață, cu toate consecințele care decurg din afirmarea unui asemenea drept. Prevederile Codului Civil în privința capacității anticipate de folosință a copilului au implicații strict de ordin civil și, în plus, capacitatea de folosință anticipată este condiționată de nașterea unui copil viu². Ori, în ceea ce privește provocarea ilegală a avortului, nu se pune încă problema unui copil viu, ci doar a unui făt viu. Desigur, putem să întrezărim în viziunea legii civile ideea că fătul este considerat o persoană potențială, deci îi este recunoscută valoarea de posibil viitor participant la raporturile de drept civil. Totuși, apreciem că aceste dispoziții de drept civil nu pot să explice specificul raporturilor de drept penal.

---

¹ Dificultatea provine din specificul situației pe care o are în vedere infracțiunea, așa cum vom arăta în continuare.

² Pentru detalii privind începutul capacității juridice a persoanei fizice a se vedea Carmen Tamara Ungureanu, *Drept Civil, Partea Generală. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2012, pp. 64-66.

Pentru dreptul civil, este indiferent dacă o persoană se naște sau moare; drepturile și obligațiile se transmit mai departe, și societatea, pe ansamblu, își păstrează forma. Observația noastră nu este contrazisă nici de răspunderea civilă delictuală, pentru că, dacă cel lezat nu solicită repararea prejudiciului, dreptul civil este indiferent față de prejudiciul produs. Pentru dreptul penal însă, în principiu, atingerea adusă oricărei valori din cele protejate de lege este o atingere pentru societatea însăși, deci pentru toate celelalte valori care nu sunt direct vătămate. Dacă cel direct lezat nu solicită tragerea la răspundere penală a celui vinovat, se acționează din oficiu³, pentru că doar prin exercitarea acțiunii penale se poate restabili ordinea încălcată. Așadar, deși poate părea un paradox, în esență, dreptul penal este mai apropiat de fiecare individ. De aceea, faptul că, din punct de vedere civil, îi sunt recunoscute anticipat celui nenăscut anumite drepturi nu credem că este de natură a da un răspuns întrebării dacă dreptul penal îl protejează pe cel nenăscut.

Datorită aspectelor prezentate mai sus, autorii de specialitate au adesea o atitudine de ezitare în a se pronunța tranșant cu privire la obiectul juridic al infracțiunii de provocare ilegală a avortului.

În fața acestei situații legislative și doctrinare, tot ce putem face este să analizăm dispozițiile legale încercând să interpretăm voința legiuitorului în legătură cu statutul fătului. În plus, credem că este util să ne exprimăm un punct de vedere care să meargă dincolo de prevederile legale exprese și să încercăm să găsim cea mai bună soluție în privința circumscrierii obiectului juridic al infracțiunii de provocare ilegală a avortului.

În ceea ce privește *obiectul juridic generic* al infracțiunii, acesta este reprezentat de relațiile sociale referitoare la ocrotirea persoanei⁴, infracțiunea

---

³ Cu excepția situațiilor în care punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale este condiționată de existența unui mod special de sesizare.

⁴ Vintilă Dongoroz, Siegfried Kahane, Ion Oancea, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roșca, *Explicații teoretice ale Codului penal român*, vol. III, *Partea specială*, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1971, p. 251; Virgil Dragomirescu, *Problematică și metodologie medico-legală (Orientări actuale în teoria și practica medico-legală)*, Ed. Medicală, București, 1980, p. 124.

fiind inclusă în Codul penal în Titlul II, intitulat *Infrațiuni contra persoanei*⁵. Rămâne însă incert dacă prin persoană înțelegem, în condițiile legislative actuale, atât femeia însărcinată, cât și produsul de concepție.

De asemenea, se consideră că obiectul juridic generic este circumscris și relațiilor sociale referitoare la societatea umană, în ansamblul său. Credem că afirmarea unui asemenea obiect juridic generic are în vedere și realizarea interesului demografic al statului⁶. Totuși, ținem să precizăm că interesul demografic al statului (care, în România, în momentul de față, ar trebui să fie în sensul creșterii natalității, deci al limitării avorturilor), intră în conflict cu interesul unei femei însărcinate de a realiza un avort⁷. Ori, prin regimul extrem de permisiv al avortului, în primul trimestru de sarcină, are prevalență interesul femeii, contrar interesului generic al societății, de creștere a populației. Menținerea interesului general al societății ca obiect generic credem că se poate face doar prin înțelegerea acestui interes general ca o sumă a intereselor particulare. De asemenea, considerăm că putem înțelege interesul general al societății și ca o afirmare a libertății indivizilor de a avea copii atunci când aceștia doresc cu adevărat acest lucru, fapt ce are influență pozitivă asupra formării și a educării noii generații⁸. Cu alte cuvinte, credem că poate fi un interes general al societății acela ca populația să evolueze mai ales din punct de vedere *calitativ*, nu doar *cantitativ*. Din acest unghi, conchidem că putem accepta

---

⁵ A se vedea Vintilă Dongoroz ș. a , *op. cit.*, p. 253.

⁶ A se vedea George Antoniu, în Teodor Vasilescu, Doru Pavel, George Antoniu, Dumitru Lucinescu, Vasile Papadopol, Virgil Rămureanu, *Codul Penal al Republicii Socialiste România, comentat și adnotat, Partea specială*, vol. I, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1975, p. 149 (autorul consideră că relațiile privind evoluția demografică sunt un obiect juridic secundar); Vasile Dobrinou, „Înteruperea cursului sarcinii în caracterizarea infracțiunii de avort”, în *Revista Română de Drept*, nr. 2/1970, pp. 110-111; Vintilă Dongoroz ș. a , *op. cit.*, p. 251.

⁷ A se vedea, în același sens, Valerian Cioclei, *Drept Penal. Partea Specială. Infrațiuni contra persoanei*, Ed. Universul Juridic, București, 2007, p. 141.

⁸ Unele studii au arătat că, pe măsură ce crește gradul de restricționare a avortului, crește și numărul de copii maltratați de către părinți, precum și numărul de copii abandonați. În acest sens, a se vedea Marianne P. Bitler, Madeline Zavodny, „Child Maltreatment, Abortion Availability, and Economic Conditions”, *Review of Economics of the Household*, 2, 2004, pp. 119-141.

interesul general al societății umane ca fiind o componentă a obiectului juridic generic al infracțiunii de provocare ilegală a avortului.

Dar ceea ce ar trebui să definească infracțiunea de provocare ilegală a avortului este *obiectul său juridic special*, mai ales că viziunea asupra obiectului juridic special are influență și asupra obiectului juridic generic, așa cum am arătat mai sus. În primul rând, vom analiza situația legislativă existentă și concluziile care se desprind în privința obiectului juridic al infracțiunii pe care o analizăm. În legătură cu acest aspect, au fost exprimate trei puncte de vedere: 1).Obiectul juridic este reprezentat, în principal, de relațiile sociale privind protecția produsului de concepție; 2).Obiectul juridic îl reprezintă, în principal, relațiile sociale privind sănătatea și viața femeii însărcinate; 3).Obiectul juridic este reprezentat de relațiile sociale care protejează atât fătul, cât și femeia însărcinată, în egală măsură.

În favoarea opiniei că *viața intrauterină este obiectul juridic principal*, unui autori⁹ arată că viața și integritatea sănătății femeii însărcinate sunt „suficient de mult”¹⁰ ocrotite prin alte norme de incriminare, care protejează, în principiu viața și sănătatea oricărei persoane. În plus, unele infracțiuni prezintă forme care se referă chiar la o femeie însărcinată¹¹, protejând, deci, în mod secundar, și produsul de concepție. Astfel, concluzia firească ar fi că legiuitorul, printr-o infracțiune cu referire expresă la avort, a decis să protejeze în principal fătul, fiind singura infracțiune care poate fi interpretată în acest mod¹². Astfel, se exprimă și viziunea demografică a statului, precum și o anumită atitudine morală de respect¹³ față de viața în devenire¹⁴. În plus, din moment ce este sancționată

---

⁹ A se vedea Radu Chiriță, „Dreptul constituțional la viață și dreptul penal”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Seria Jurisprudentia*, nr. 1/2002, pp. 126-132.

¹⁰ *Ibidem*, p. 131.

¹¹ De ex., art 176, alin. 1, lit. e C. pen. (omorul deosebit de grav, săvârșit asupra unei femei gravide), art 182, alin 2 C. pen. (vătămarea corporală gravă, când fapta are drept consecință avortul).

¹² Radu Chiriță, *op. cit.*, p. 131.

¹³ Menționăm faptul că, în concepția noastră, statul nu-și poate rezerva „luxul” de a fi organ moralizator. Aceasta pentru că, în afara unui „nucleu dur” de valori universal recunoscute (dreptul la viață al oricărei ființe *care s-a născut*, dreptul de a fi protejată libertatea), noțiunea de morală are foarte multe accepțiuni, unele aspecte considerate ca aparținând moralei înscriindu-se mai

tentativa, se recunoaște că obiectul juridic principal este viața fătului¹⁵. Numărul mare de agravante privind sănătatea sau viața femeii însărcinate nu schimbă obiectul juridic principal, la fel cum numărul mare de agravante privind sănătatea și viața victimei la infracțiunea de tâlhărie nu schimbă obiectul juridic principal al infracțiunii, care este reprezentat de relațiile patrimoniale¹⁶.

La această concluzie se poate ridica o obiecție, în legătură cu faptul că, până la vârsta de 14 săptămâni a sarcinii, practic avortul este permis la simpla cerere, dacă nu se încalcă regulile legale. Totuși, se poate argumenta că

---

degrabă în categoria *moravurilor*. De exemplu, majoritatea oamenilor consideră prostituția ca fiind ceva imoral, dar asta nu a împiedicat unele state să o legalizeze (de ex. Olanda). În fața mai multor viziuni morale asupra aceluiași aspect, statul se găsește într-o dilemă: de a găsi acea viziune morală pe care s-o consacre. Dacă legiuitorul român ar trebui să consacre viziunea morală adoptată de majoritatea cetățenilor României în privința avortului, probabil că avortul ar trebui interzis. Dar la fel de probabil este că aceiași cetățeni care consideră că avortul este imoral nu ar ezita să susțină realizarea unui avort, atunci când o sarcină nedorită amenință să le modifice cursul propriei lor vieți. Ceea ce credem că trebuie să facă statul este să adopte soluția *corectă*, prin aceasta înțelegându-se soluția *rațională*, care să asigure cel mai bine protecția intereselor fiecărui cetățean. Astfel, permițând în condiții largi avortul, statul protejează atât femeile care doresc să avorteze, cât și femeile care nu doresc să facă acest lucru. Dacă avortul ar fi ca regulă interzis, atunci ar fi avantajate doar femeile care nu doresc să avorteze, lăsându-se în afara protecției legii acea parte a populației de sex feminin care ar dori să facă un avort. De aceea, a permite avortul în condiții permissive acoperă interesele mării majorității a populației. Nu ne-am referit aici și la luarea în considerare a intereselor fătului.

¹⁴ Radu Chiriță, *op. cit.*, p. 132. Se subliniază în literatura de specialitate, în legătură cu omorul deosebit de grav, asupra unei femei gravide (art. 176, alin.1, lit. e C. pen), faptul că agravarea omorului, „*fără a echivala cu o pluralitate de victime* (subl. ns.), înseamnă totuși o dublă atingere adusă vieții umane”. A se vedea Vintilă Dongoroz ș. A., *op. cit.*, p. 199. O asemenea afirmație credem că are importanță și în privința stabilirii obiectului juridic al infracțiunii de provocare ilegală a avortului. Astfel, conchidem că autorii citați consideră stadiul intrauterin ca un stadiu al existenței umane, dar nu asimilează provocarea ilegală a avortului unui omor, nici chiar atenuat.

¹⁵ Radu Chiriță, *op. cit.*, p. 131. Apreciem însă că sancționarea tentativei poate fi interpretată și în sprijinul ideii că obiectul juridic principal se referă la *femeia însărcinată*. Astfel, e posibil ca legiuitorul să fi decis sancționarea tentativei datorită pericolului în care a fost pusă sănătatea și viața femeii însărcinate. De altfel, atunci când femeia însărcinată e lezată în urma unei tentative de avort, dacă nu s-ar sancționa tentativa, ar fi greu de încadrat juridic și de sancționat atingerea adusă sănătății sau vieții femeii însărcinate.

¹⁶ A se vedea Radu Chiriță, *op. cit.*, p. 131.

legiuitorul a decis să acorde prevalență intereselor femeii însărcinate în acest interval de timp, ținând cont și de faptul că, în mod natural, un procent destul de ridicat al sarcinilor sunt avortate spontan în primul trimestru de sarcină. Astfel, dacă a permis avortul la simpla cerere în acest interval, legiuitorul nu a negat dreptul fătului, ci doar a dorit să acorde importanță și interesului mamei, până la momentul în care, în mod natural, majoritatea sarcinilor își dovedesc *valabilitatea*¹⁷. Astfel, fără a pierde din vedere interesul major al fătului, se dă efect și interesului femeii însărcinate, într-o manieră care să realizeze acel *echilibru fragil* care trebuie să existe între interesul femeii însărcinate și cel al fătului¹⁸.

Practica judiciară a arătat însă dificultatea de a adopta o soluție clară în privința obiectului juridic al infracțiunii de avort. Astfel, acceptându-se că obiectul juridic principal al infracțiunii de provocare ilegală a avortului este protejarea fătului, în practică s-a decis că expulzarea unui făt viu în urma operațiunilor abortive reprezintă o infracțiune consumată de avort¹⁹. Ori, dacă nu

---

¹⁷ Folosim aici cuvântul „valabilitate” pentru a desemna o sarcină care, prin faptul că a trecut de primele săptămâni, a demonstrat că, în principiu, are caracteristicile biologice necesare pentru a fi dusă până la termen.

¹⁸ Tribunalul Constituțional al Germaniei Federale a decis că trebuie să se realizeze un „echilibru fragil” între drepturile fundamentale ale femeii însărcinate și cele ale fătului. În realizarea acestui „echilibru fragil”, s-a decis că protecția fătului nu trebuie să ducă la atingeri excesive la adresa sănătății fizice și psihice a mamei. De asemenea, acest echilibru fragil este compatibil cu stabilirea unei limite a vârstei sarcinii până la care avortul poate fi realizat la simpla cerere, limita fiind în Germania de 12 săptămâni. A se vedea Decizia Tribunalului Constituțional al Germaniei Federale, din 25 februarie 1975, text disponibil în limba germană la adresa <http://www.servat.unibe.ch/dfr/bv039001.html>, (referință din data de 10. 05.2012). Traducere de Andra Iftimiei. În Franța, Curtea de Casație a decis că întreruperea involuntară a sarcinii constituieucidere din culpă, cu condiția ca fătul să fi fost viabil. A se vedea Radu Chiriță, *op. cit.*, p. 129.

¹⁹ A se vedea Trib. Suprem, Decizia Secției penale nr. 5988 din 2 decembrie 1971, în *Culegerea de Decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1971*, Ed. Științifică, București, 1973, pp. 312-314. În speță, în urma manoperelor abortive, s-a născut un făt viu. Instanța a reținut săvârșirea unei *infracțiuni consumate* de provocare ilegală a avortului, și nu doar a unei tentative. Precizăm că ceea ce se incrimina, la momentul pronunțării deciziei amintite, era tot „întreruperea cursului sarcini”, chiar dacă în condiții mult mai restrictive decât acum. Astfel, s-a afirmat că ceea ce atrage consumarea infracțiunii este întreruperea cursului unei sarcini înainte de termen, indiferent de

a fost lezat fătul, se poate considera că manoperele abortive nu și-au îndeplinit scopul. Totuși, o asemenea decizie nu mai apare ca paradoxală, dacă pornim chiar de la textul de lege, prin care se incriminează „întreruperea cursului sarcinii”. Astfel, chiar dacă fătul s-a născut viu, totuși manoperele abortive au întrerupt cursul firesc al sarcinii, creând astfel o stare de pericol referitoare la făt.

Dorim să subliniem faptul că istoria a cunoscut exprimarea unor opinii monstruoase în legătură cu incriminarea avortului. Astfel, s-a propus ca incriminarea avortului să protejeze doar fetele provenite din legături între membrii anumitor etnii, permițându-se realizarea avortului în cadrul altor etnii²⁰. O asemenea opinie a fost promovată la scară largă în Germania nazistă, unde avortul era interzis etnicilor germani, dar permis și chiar recomandat în rândul populației evreiești²¹.

Conform *celei de-a doua opinii*, obiectul juridic principal este reprezentat de relațiile sociale referitoare la sănătatea și viața femeii însărcinate, asigurându-se realizarea avortului în condiții de siguranță pentru femeia însărcinată. Astfel, unii autori optează pentru această soluție²².

Un argument în favoarea acestei opinii, credem noi, poate fi desprins tot din faptul că avortul până la 14 săptămâni de sarcină, în condițiile legale, este permis la simpla cerere. În afară de interpretarea pe care am dat-o mai sus, acest

---

consecințele concrete ale faptei. Pentru aceeași opinie a se vedea și Gheorghe Scripcaru, *Medicină Legală*, Ed. Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1993, p. 243; Sergiu Bogdan, *Drept Penal. Partea Specială*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 117. Ultimul autor menționat afirmă că această soluție de practică judiciară consacră ca obiect juridic principal drepturile femeii însărcinate; dacă s-ar considera că obiectul juridic principal este dreptul la viață al fătului, expulzarea unui făt viu ar atrage cel mult o tentativă de avort.

²⁰ A se vedea George Antoniu, în Teodor Vasiliu ș. a., *op. cit.*, p. 149.

²¹ În acest sens, a se vedea Gisela Bock, *Femeia în Istoria Europei. Din Evul Mediu până în zilele noastre*, traducere de Mariana Cristina Bărbulescu, Ed. Polirom, Iași, 2002, p. 265; Jill Stephenson, *Women in Nazi Germany*, Ed. Barnes and Noble Books, New York, 1975, p. 62.

²² În acest sens, a se vedea Sergiu Bogdan, *op. cit.*, pp. 116-117; Valentin Iftenie, Alexandru Boroș, *Infrațiunile de lovire și vătămare a integrității corporale sau a sănătății. Cadrul juridic. Aspecte medico-legale*. Ed. Juridică, București, p. 65; Gheorghită Mateuț, *Drept Penal Special – Sinteză de teorie și practică judiciară*, vol. I, Ed. Lumina Lex, 1999, p. 199; Tudorel Toader, *Drept penal român: partea specială*, ediția a 6-a, revizuită și actualizată, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 87.

fapt poate arăta din partea legiuitorului, un interes extrem de redus față de produsul de concepție, cel puțin în acest stadiu al evoluției²³. Astfel, permiterea avortului, după 14 săptămâni de sarcină, doar în anumite condiții expres prevăzute arată mai degrabă un interes pentru femeia însărcinată, deoarece manoperele abortive sunt mai periculoase pentru sănătatea sa, după primul trimestru de sarcină. Chiar restricțiile pe care legiuitorul le aduce realizării avortului în primele 14 săptămâni de sarcină au în vedere tot protejarea sănătății femeii însărcinate, urmărindu-se ca avortul să fie realizat doar de o persoană ce are pregătire medicală de specialitate, într-o instituție ce deține echipamentele medicale adecvate realizării unui avort și înlăturării eventualelor complicații ce pot surveni. Ne este greu de imaginat că legiuitorul ignoră existența vreunui

---

²³ Chiar dacă admitem că legiuitorul a permis avortul la simpla cerere în primul trimestru ținând cont de anumite indicii biologice, totuși nu se justifică de ce nu se extinde protecția fătului și în această perioadă, lăsând ca selecția sarcinilor valabile să se facă în mod natural. Chiar explicația care ține cont de realizarea echilibrului fragil nu este de natură să lămurească modul de incriminare, pentru că este o discordanță evidentă între statutul legal al avortului în primele 14 săptămâni de sarcină și în perioada ulterioară. Un echilibru, chiar și fragil, credem că nu ar trebui să permită asemenea discrepanțe. Apreciem că alta ar trebui să fie soluția pentru a se realiza un asemenea echilibru, cum vom arăta ulterior. Sau poate că trebuie să privim lucrurile într-un alt mod. Astfel, vorbind de echilibrul fragil între drepturile femeii însărcinate și ale fătului, credem că trebuie să înțelegem acest echilibru ca realizându-se în *planuri diferite*. Adică, într-o situație concretă, niciodată nu se va realiza un echilibru și pentru femeia însărcinată, și pentru fătul din uterul acesteia. Acordând întâietate uneia dintre cele două componente ale relației mamă-făt, automat cealaltă componentă este dezavantajată. Echilibrul poate apărea doar dacă privim problema de la distanță, pe ansamblu. Adică putem accepta că, la nivel de principiu, ca și *potențial de afirmare* a drepturilor, femeia însărcinată și fătul se află în echilibru. Coborând într-un caz concret, oricând o femeie însărcinată alege să facă un avort în primele 14 săptămâni de sarcină, în condiții legale, prevalează dreptul acesteia, iar fătul nu mai are nici un drept. Dacă o sarcină avansată pune în pericol viața mamei, dar ea alege să ducă sarcina până la capăt, are întâietate dreptul fătului. Putem să ne imaginăm legătura dintre femeia însărcinată și făt ca o balanță. În momentul în care unul din cele două talere poartă mai multă „greutate”, automat echilibrul se va strica. Observăm că punctul de sprijin pe care se articulează legătura mamă-făt este *decizia femeii însărcinate*. În lumea reală, echilibrul există doar atunci când femeia însărcinată își dorește fătul, iar sarcina decurge în condiții normale. În orice altă situație, în funcție de poziția psihică a femeii față de făt (își dorește sau nu copilul), „balanța” va fi dezechilibrată. Dar la nivel macroscopic, se păstrează „echilibrul fragil”, ca potențialitate.

drept al fătului până la 14 săptămâni de sarcină, după care, brusc, îl consideră valoarea principală ce trebuie protejată. O asemenea atitudine inconsecventă ar fi greu de justificat²⁴. Un argument cu privire la o atitudine diferită în funcție de vârsta sarcinii ar exista dacă legiuitorul ar avea în vedere vârsta de la care se consideră că fătul devine viabil. Astfel, s-ar putea considera că, până la vârsta viabilității, interesul pentru făt este mai redus, deoarece acesta este încă dependent de corpul mamei, iar un eventual conflict de interese între făt și femeia însărcinată ar justifica avortul, pentru că femeia are o viabilitate certă. După ce fătul dobândește capacitatea de a supraviețui în afara uterului, fătul deja a făcut un pas extrem de important spre dobândirea capacității de persoană, astfel încât într-un conflict de interese cu femeia însărcinată, fătul are o poziție aproape egală²⁵. O asemenea viziune nu se poate însă susține, deoarece vârsta viabilității este mult mai mare (cel puțin 22-23 de săptămâni de sarcină). În aceste condiții, limitarea avortului la *simpliciter* până la vârsta de 14 săptămâni a sarcinii pare a se justifica doar prin interes față de sănătatea femeii însărcinate, care e amenințată de manoperele abortive efectuate la stadii mai avansate de sarcină²⁶.

Unii autori consideră totuși că fixarea limitei de 14 săptămâni pentru realizarea avortului la simpla cerere este doar o modalitate de a realiza echilibrul

---

²⁴ În același sens, a se vedea Sergiu Bogdan, *op. cit.*, p. 116.

²⁵ În acest sens, dorim să menționăm o decizie a Curții de Apel din Paris, din 10.01.1959. În speța supusă controlului Curții de Apel, o femeie, în urma unui accident de circulație, a născut înainte de termen. Copilul a decedat însă la 12 ore după accident. Curtea de Apel din Paris a decis că autorul accidentului este vinovat pentru ucidere din culpă. Doctrina a interpretat această decizie în sensul că se consideră că nu există deosebiri de fond între copilul nou-născut și fătul viabil. A se vedea Radu Chiriță, *op. cit.*, p.130.

²⁶ Spania, Tribunalul Suprem a stabilit că obiectul juridic principal al infracțiunii de avort este reprezentat de relațiile sociale referitoare la sănătatea și viața femeii însărcinate. Cu toate acestea, Spania recunoaște fătului calitatea de subiect pasiv al infracțiunii de lovire, precum și faptul că are drept la viață. În Franța, în 1993, Consiliul Constituțional a decis *dezincriminarea* autoprovocării avortului, ceea ce s-a interpretat în sensul că infracțiunea de provocare a avortului protejează în primul rând relațiile sociale referitoare la sănătatea și viața femeii însărcinate. A se vedea Radu Chiriță, *op. cit.*, p. 129.

între interesele mamei și ale fătului, la fel cum este și stabilirea cauzelor de nepedepsire²⁷.

Credem că determinarea obiectului juridic depinde și de poziția adoptată în legătură cu încadrarea faptei de avort săvârșită de femeia însărcinată. Dacă admitem că autoprovocarea avortului este incriminată, accentul cade pe protecția fătului. Dacă însă admitem că autoprovocarea avortului nu este faptă prevăzută de legea penală, accentul se deplasează spre protecția femeii însărcinate. Totuși, precizăm că elementele prezentate se pot afla și într-un raport de condiționare inversă, adică poziția adoptată față de incriminarea autoprovocării avortului să depindă de soluția pe care o dăm în privința obiectului juridic special²⁸.

Cea de-a treia opinie, care susține că infracțiunea de provocare ilegală a avortului protejează atât viața fătului, cât și a femeii însărcinate, ca valori principale, are destul de mulți susținători²⁹. Totuși, unii autori observă că este greu de pus pe același plan două valori care, din momentul în care sunt angajate

---

²⁷ Radu Chiriță, *op. cit.*, p. 131.

²⁸ Considerăm că prevederea expresă în Noul Cod Penal a nepedepsirii avortului realizat de către femeia însărcinată consacră teza incriminării autoprovocării avortului, ceea ce deplasează accentul spre protecția fătului. Ne exprimăm rezerve însă față de ideea că o asemenea prevedere este suficientă pentru a realiza o protecție efectivă a fătului, ca valoare principală, prin infracțiunea de provocare ilegală a avortului.

²⁹ A se vedea, în acest sens: George Antoniu, în Teodor Vasiliu ș. a., *op. cit.*, p. 149; Valerian Cioclei, *Drept Penal. Partea Specială. Infracțiuni contra persoanei*, Ed. Universul Juridic, București, 2007, p. 141; Gheorghe Diaconescu, Constantin Duvac, *Tratat de drept penal: Partea specială*, Ed. C.H. Beck, București, 2009, p. 143; Vasile Dobrinou, „Înteruperea cursului sarcinii în caracterizarea infracțiunii de avort”, în *Revista Română de Drept*, nr. 2/1970, p. 110; Vintilă Dongoroz ș. a., *op. cit.*, pp. 253-254; Virgil Dragomirescu, *op. cit.*, 1980, p. 124; Octavian Loghin, Avram Filipaș, *Drept Penal. Partea Specială*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1983, p. 55; Gheorghe Nistoreanu, Alexandru Boroi, *Drept penal. Partea specială*, Ed. All Beck, București, 2002, p. 126; G. Scripcaru, M. Terbancea, *Medicina Legală*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1970, p. 173; Gheorghe Scripcaru, *op. cit.*, p. 243; Gheorghe Scripcaru, Vasile Astărăstoae, Călin Scripcaru, *Medicina legală pentru juriști*, ed. Polirom, Iași, 2005, p. 119; Mihail Udrouiu, *Drept penal: Partea generală. Partea specială*, Ediția a 3-a, rev., Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 293; Oliviu Aug. Stoica, *Drept Penal. Partea Specială*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1976, p. 103.

într-un conflict, apar ca fiind în mod evident în contradicție³⁰. Considerăm și noi că a afirma că dreptul fătului este *egal* cu cel al femeii însărcinate este rezultatul unei abordări simpliste a problemei. În materia avortului, ceea ce este esențial este tocmai *incompatibilitatea* dintre drepturile fătului și ale mamei, atunci când femeia însărcinată nu dorește nașterea copilului, precum și atunci când sarcina pune în pericol sănătatea ori viața femeii însărcinate.

În motivarea unei decizii din 1976, Tribunalul Suprem arată că, în conturarea obiectului juridic al infracțiunii din art. 185 C.pen., relațiile sociale privind femeia însărcinată și cele privind fătul sunt indivizibile, prin natura lor, pe toată perioada sarcinii³¹. Considerăm că opiniile autorilor exprimate pe perioada cât a fost în vigoare Decretul nr. 770/1966, care a restricționat foarte mult accesul la avort, precum și deciziile din practică datând din acea perioadă, trebuie analizate în context. Ele sunt concordante cu legislația în vigoare în acea perioadă. Faptul că regula era interzicerea avortului ducea la concluzia că, în mod cert, se proteja atât viața fătului, cât și sănătatea și viața femeii însărcinate. Ori asemenea soluții de jurisprudență și de doctrină nu mai au aceeași autoritate acum, când legislația în materie de avort nu mai este aceeași. Acum ne găsim în fața unei veritabile provocări de a găsi totalitatea semnificațiilor legii, în condițiile în care legiuitorul a lăsat în afara prevederilor exprese multe chestiuni. Totuși, subliniem faptul că, în concepția noastră, legiuitorul dorește să protejeze *cumva* ambele valori; ceea ce rămâne subiect de controversă este care dintre aceste valori este vizată în primul rând.

În lumina celor prezentate mai sus, credem că, la momentul de față, legiuitorul, prin modul în care reglementează provocarea ilegală a avortului, protejează într-o măsură mai mare interesul femeii însărcinate, decât interesul fătului. Chiar faptul că se permite avortul la simpla cerere, până la 14 săptămâni de sarcină, susține această concluzie. Credem că mulți autori, afirmând că în prezent se protejează atât femeia însărcinată, cât și fătul, au tras mai degrabă concluzii cu privire la ceea ce *ar trebui* să protejeze infracțiunea, fiind călăuziți

---

³⁰ A se vedea Radu Chiriță, *op. cit.*, p. 131.

³¹ Trib. Suprem, Secțiunile unite, decizia nr. 63 din 26 octombrie 1976, în *Culegere de Decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1976*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1977, pp. 331-337.

de valori *ideale*, și nu de litera legii. Oricum, noi credem că legiuitorul dorește și protejarea fătului, dar nu a reușit să exprime acest deziderat prin modul de reglementare. Acceptăm că, în plan secund, se dorește și protecția fătului³². Discrepanța dintre ceea ce se dorește și ceea ce rezultă interpretând literal textul legii provine și din faptul că este extrem de greu de armonizat două interese care, atunci când sunt în contradicție, devin inconciliabile.

Remarcăm faptul că, în cadrul capitolului intitulat *Infracțiuni contra vieții, integrității corporale și sănătății*, infracțiunea de *Provocare ilegală a avortului* face parte dintr-o secțiune distinctă, intitulată *Avortul*. Această așezare a infracțiunii în conținutul Codului penal ne face să credem că legiuitorul a urmărit mai mult decât protecția doar a vieții, integrității corporale și sănătății femeii însărcinate. Altfel, ar fi inclus infracțiunea în cadrul celorlalte două secțiuni, ca o modalitate specială de realizare a rezultatului periculos, referitor la femeia însărcinată. Faptul că a incriminat totuși distinct provocarea ilegală a avortului ne face să credem că s-a urmărit mai mult decât protecția femeii însărcinate. Este adevărat că, în forma sa inițială, Codul penal din 1969 avea dispoziții mult mai restrictive în privința avortului, fapt ce susține concluzia că protecția fătului era considerată obiect juridic principal al infracțiunii. Legiuitorul din 1996, când a reincriminat provocarea ilegală a avortului, a păstrat însă structura veche a Codului, deși ar fi putut să „așeze” noile reglementări în alt loc³³. Asta ne face să credem că legiuitorul nu a pierdut din vedere și ocrotirea fătului. Putem astfel să concluzionăm că, deși s-a dorit în continuare și protecția juridică a fătului, în prim-plan, totuși modul efectiv de incriminare a fost deficitar și nu a exprimat întocmai dorința legiuitorului. Reiterăm opinia că motivul principal al acestei situații provine din dificultatea obiectivă de a armoniza două interese contrare.

---

³² Cel puțin protecția fătului care este avortat fără consimțământul femeii însărcinate.

³³ În literatura de specialitate s-a exprimat și opinia conform căreia așezarea infracțiunii de Provocare ilegală a avortului într-o secțiune separată nu are nicio relevanță. Astfel, s-a apreciat că, de fapt, infracțiunea de Provocare ilegală a avortului face parte din rândul infracțiunilor îndreptate împotriva integrității corporale sau sănătății persoanei. În acest sens, a se vedea Gheorghiu Mateuș, *op. cit.*, p. 199.

Oricum, oricât de mult s-ar dori protejarea în prim-plan a intereselor fătului, atâta timp cât se dorește și acordarea unei largi libertăți femeii însărcinate, în privința luării deciziei de a avorta, rezultatul nu poate fi decât o formă legislativă asemănătoare cu ceea ce avem în momentul de față. Acest rezultat provine din faptul că starea de graviditate este unică, imposibil de comparat cu orice altă stare în care se pot afla ființele umane. Fiind unică, asta înseamnă că și reglementarea legislativă nu poate fi decât unică. Dar, dacă este permis avortul la simpla cerere, asta nu înseamnă neapărat că există o indiferență față de făt. Ne exprimăm opinia că un copil nedorit poate fi supus unor traumatisme psihice și fizice majore. Iar lipsurile materiale pot fi o piedică de netrecut în calea dezvoltării armonioase a unui copil. *Ceea ce arată cu adevărat indiferența legiuitorului față de făt este neluarea vreunei măsuri pentru a ajuta o femeie să crească un copil, convingând-o astfel să nu avorteze.*

Așadar, credem că nu trebuie supraevaluat rolul incriminării avortului în privința creșterii natalității. Cel mai important lucru este cadrul social care să permită creșterea unui copil. Dacă afirmăm că infracțiunea de provocare ilegală a avortului protejează în primul rând femeia însărcinată, asta nu înseamnă că, în ansamblu, legiuitorul ignoră fătul. Chiar dacă am admite că obiectul juridic special al infracțiunii de provocare ilegală a avortului nu se referă deloc la făt³⁴, tot nu am putea afirma, doar din acest motiv, că în România nu este recunoscută existența vreunui drept al fătului.

De fapt, recunoașterea unor drepturi ale fătului ar rezulta din *existența unor dispoziții cu efect mai subtil decât acela al incriminării avortului*. Asemenea dispoziții ar putea să fie de drept civil, de dreptul muncii, de domeniul asistenței sociale, sau chiar de drept penal, cuprinse în norma de incriminare³⁵. Dacă o femeie nu vrea să păstreze un copil, nu credem că e corect

---

³⁴ Totuși, nu împărtășim această idee. Am menționat-o aici doar cu titlul de ipoteză.

³⁵ Dacă s-ar prevedea obligativitatea ca, înainte de avort, femeile să poarte o discuție cu un consilier specializat, poate că un anumit număr (nu vrem să ne pronunțăm în sensul că ar fi un număr mare sau un număr mic) de femei nu ar mai avorta. O asemenea prevedere, chiar cuprinsă într-o normă de drept penal extrem de permisivă în privința avortului, ar fi de natură să evidențieze într-un mod neechivoc interesul statului față de drepturile fătului. Totuși, efectul concret al unei asemenea dispoziții (în sensul de a convinge femeile să renunțe la avort) ar putea fi aproape nul.

să fie obligată să îl nască. Existența unui copil implică pentru părinți responsabilități atât de mari, încât a obliga o femeie să nască un copil nedorit e aproape o cruzime. Totuși, o femeie poate căpăta convingerea că va avea sprijinul necesar pentru a crește un copil, ceea ce o poate determina să renunțe la efectuarea unui avort. Iar asta este deja o altă discuție.

În afara valorilor analizate mai sus, în secundar, obiectul juridic al infracțiunii de provocare ilegală a avortului este reprezentat și de prevenirea nașterii unor copii cu malformații³⁶. Un asemenea punct de vedere este justificat, deoarece manoperele abortive realizate în afara unor condiții adecvate și de către persoane fără pregătire de specialitate pot eșua, ducând în schimb la nașterea unor copii cu grave deficiențe.

De asemenea, este obiect juridic al infracțiunii analizate și *libertatea femeii de a decide ea însăși dacă păstrează sarcina sau dacă avortează*³⁷, libertate care este lezată atunci când avortul se realizează fără consimțământul acesteia.

Unii autori includ asigurarea natalității printre componentele obiectului juridic³⁸. Credem că o asemenea opinie, deși justificată în condițiile legislației dinainte de Decretul-Lege nr. 1/1989, este mai greu de explicat astăzi, când, practic, avortul este permis la simpla cerere a femeii însărcinate. Totuși, nu respingem total această concepție, mai ales dacă prin asigurarea natalității, avem în vedere un sens calitativ, nu cantitativ. Așa cum am afirmat mai sus și cu referire la interesul demografic al statului, poate că este avută în vedere

---

Eficacitatea unei asemenea dispoziții de drept penal ar depinde foarte mult de reglementările din alte domenii, de exemplu din domeniul asistenței sociale. De aceea, ținând cont că efectul unei asemenea prevederi în legea penală ar depinde de alți factori, nu considerăm absolut necesară consilierea obligatorie anterioară realizării unui avort. O persoană care știe că va fi sprijinită să crească un copil ar lua mult mai ușor decizia de a-l păstra, decât dacă ar beneficia doar de consiliere, fără oferirea unor soluții concrete.

³⁶ În acest sens, a se vedea Valerian Cioclei, *op. cit.*, p. 141; Valentin Iftenie, Alexandru Boroî, *op. cit.*, p. 65; Tudorel Toader, *op. cit.*, p. 87.

³⁷ În acest sens, a se vedea Valerian Cioclei, *op. cit.*, p. 141; Valentin Iftenie, Alexandru Boroî, *op. cit.*, p. 65; Gheorghe Nistoreanu, Alexandru Boroî, *op. cit.*, p. 126.

³⁸ Vasile Dobrinou, *op. cit.*, p. 108; Valentin Iftenie, Alexandru Boroî, *op. cit.*, p. 65; Gheorghe Nistoreanu, Alexandru Boroî, *op. cit.*, p. 126; Oliviu Aug. Stoica, *op. cit.*, p. 103.

natalitatea în sensul nașterii unor copii care, fiind doriți de părinții lor, să beneficieze de cele mai bune condiții de dezvoltare. De asemenea, aspectul calitativ al natalității poate fi și în legătură cu nașterea unor copii fără malformații produse de manopere abortive incorect efectuate.

Dorim să precizăm faptul că au fost avansate și *alte ipoteze în privința obiectului juridic* al infracțiunii de provocare ilegală a avortului.

Astfel, a fost propus drept posibil obiect juridic cadrul relațiilor sociale referitoare la *familie*. Într-o asemenea viziune, avortul ar trebui acceptat doar dacă sarcina ar proveni din relații sexuale extramaritale³⁹. Considerăm că nu poate fi acceptată o asemenea opinie, datorită faptului că nu există nicio diferență de statut între un copil născut din căsătorie și un copil născut în afara căsătoriei, atât din punct de vedere legal, cât și din punct de vedere moral.

De asemenea, s-a propus ca infracțiunea de provocarea ilegală a avortului să fie considerată un garant al bunelor moravuri, permițându-se avortul atunci când fătul ar fi provenit din relații contrare bunelor moravuri⁴⁰.

Dincolo de opiniile exprimate mai sus, dorim să precizăm care este, după părerea noastră, modul ideal de a privi obiectul juridic al infracțiunii de provocare ilegală a avortului, cu privire la făt, respectiv cu privire la femeia însărcinată.

Subliniem faptul că realizarea unui echilibru între drepturile femeii însărcinate și ale fătului înseamnă asigurarea prevalenței unora sau altora, în anumite momente, *diferite*, pe parcursul sarcinii. Din acest punct de vedere, se poate spune că legiuitorul român este *aproape* de realizarea unui echilibru⁴¹. Echilibrul nu poate consta în realizarea *concomitentă* a interesului fătului de a se naște și a interesului femeii însărcinate de a avorta. Așadar, nu se poate vorbi de *egalitate*. Singura problemă este că fătul are din start o poziție defavorizată, prin

---

³⁹ A se vedea George Antoniu, în Teodor Vasiliu ș. a., *op. cit.*, p. 149.

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ Acceptăm ideea acestui echilibru realizat de legiuitorul român, chiar dacă interesele avute în vedere sunt altele. Astfel, e posibil, așa cum am arătat mai sus, ca legiuitorul să interzică avortul după ce sarcina trece de 14 săptămâni având în vedere exclusiv interesul femeii însărcinate, care ar fi pusă în pericol de manoperele abortive realizate după primul trimestru de sarcină. Totuși, efectul este că fătul e protejat, ca regulă, după ce sarcina trece de 14 săptămâni.

faptul că, așa cum am afirmat și mai sus, este admis avortul la simpla cerere în primele 14 săptămâni de sarcină.

Credem că termenul care ar trebui să caracterizeze relația dintre valorile protejate prin incriminarea avortului este cel de *echivalență*⁴². Echivalența, în acest context, presupune a acorda un maxim de drepturi fiecărei valori în funcție de specificul fiecăreia, astfel încât să se aducă o atingere cât mai mică drepturilor eventuale ale celorlalte valori din ecuație. Această *echivalență*⁴³ este absolut necesară dacă se dorește realizarea echilibrului între drepturile mamei și ale fătului.

Astfel, credem că *obiectul juridic ideal al infracțiunii de provocare ilegală a avortului ar trebui să fie reprezentat de ansamblul de valori și de relații pe care le evidențiază și le creează o sarcină, în special*⁴⁴ *cele referitoare la făt și la femeia însărcinată, aceste valori și relații aflându-se în raporturi unice, care nu pot fi întâlnite în niciun alt domeniu al existenței umane.*

---

⁴² Echivalența reprezintă, în cazul de față, posibilitatea oferită mamei, dar și fătului, de a avea anumite drepturi, realizate într-un mod specific, în funcție de situația proprie fiecăruia dintre termenii echivalenței. Asta înseamnă că și fătul ar trebui să aibă posibilitatea, oricând pe parcursul sarcinii, de a-i fi luat în considerare eventualul drept de a se naște. Așa cum e situația legislativă actuală, credem că echivalența ar implica cel puțin o *consiliere* a femeii care vrea să avorteze, cu aducerea la cunoștința acesteia a urmărilor faptei de avort, precum și a alternativelor la avort. Totuși, ne îndoiim de eficacitatea consilierii în stoparea avortului, cel puțin în ceea ce privește majoritatea situațiilor.

⁴³ Credem că ideea de echivalență, pe care o promovăm, poate fi explicată și prin concepția conform căreia nu se poate face o ierarhizare a relațiilor sociale care sunt protejate prin incriminarea avortului. În același sens, a se vedea Dumitru-Valeriu Mihăescu, *Reglementarea întreprinderii cursului sarcinii și infracțiunea de avort*, Ed. Științifică, București, 1967, p. 86.

⁴⁴ Am folosit expresia „în special” deoarece există și alte valori care fac parte din sfera obiectului juridic al infracțiunii de provocare ilegală a avortului, de exemplu relațiile sociale referitoare la evoluția demografică.